

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1. Osa-alueet, eli osaaminen, infrastruktuuri, julkiset palvelut ja yritykset ovat osittain epäsuhtaisia. Infrastruktuuri ja julkiset palvelut ovat suurelta osin hallittavissa poliittisella päätöksenteolla. Kun puhutaan yrityksistä, niputetaan ne usein joukkoon (esim. PK-yritykset), joka sisältää niin suuren määrän vaihtelevia tarinoita ja olosuhteita, että yhtenäiset toimenpiteet kyseiselle joukolle eivät ole tehokkaita. Tätä voitaisiin tietysti datan avulla muuttaa parempaan suuntaan. Osaaminen on virkistävä ja tervetullut poikkeus osa-alueiden joukossa. Osaaminen on kuitenkin yksilön pääomaa, joka voi tulla täysin hyödynnetyksi suotuisissa olosuhteissa ja oikein tuettuna, mutta tässä keskitytään liikaa digitaalisuuteen ilman, että varmistutaan sen alle tarvittavasta tietoperustasta ja sen tukemisesta.

2. Digikompassin arvot ja periaatteet

Kohdassa 2.4 on lueteltu digikompassin arvot ja periaatteet, mutta niitä ei ole eritelty. Arvojoukko on mittava ja ne ovat sinällään hyviä ja osittain myös toisiaan tukevia.

3. Sivistyksen kohdalla (2.4) puhutaan "digiajan sivistyksestä", joka seuraavassa lauseessa kuvataan myös "monipuolisena tietokykynä". Myös arvostelukyky on arveluttava, onko tarkoitettu arviointikykyä.

4. Osaaminen -kokonaisuus jättää tietyllä tavalla ontoimman kuvan osa-alueista sen suuren, mutta mielestäni hukatun potentiaalin takia. Oppimistulosten heikentyessä, kouluviihtyvyyden rapistuessa ja nuorten pahoinvoinnin lisääntyessä ei hyödynnetä digitaalisuuden mahdollisuuksia yksilöiden tai kouluyhteisöjen kehittämisessä vastaamaan Digikompassin arvoperustaa vaan syvennetään kouluissa aukeavaa oppimiskuilua entisestään puhumalla digitaalisista perustaidoista ja digitaalisesta sivistyksestä. Sivistys - millä tahansa määrittävällä sanalla - vaatii tietoperustan ymmärtämistä ja kasvualustaa, joka pystyy tukemaan tässä haasteessa. Tätä puolta digikompassin pitäisi tukea myös

digitaalisilla keinoilla heti perusopetuksen ensimmäisiltä luokilta lähtien. Näin toimimalla myös data ja siihen liittyvät haasteet ja hyödyt voidaan tuoda mielekkäällä tavalla myös lasten ja nuorten elämään.

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Osallisuuden merkitystä voisi vielä korostaa. Tämä pätee digitaalisiin palveluihin myös varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Osallisuutta käsittelevässä kappaleessa todetaan, että "ketään ei ole varaa pudottaa digikehityksen kerkasta", mutta jälleen tämä epätoivottu kehitys voitaisiin parhaiten toteuttaa jo perusopetuksen aikana.

Muuten haasteet ja mahdollisuudet on pääosin kattavasti ja hyvin rakennettu.

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

1. Suomi on digitaalisesti sivistynyt maa

Digitaalista sivistystä ei voi olla ilman riittävää tietoperustaa ja toimintamalleja, joita varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä toisen asteen opintojen tulisi tarjota. Tämä tieto- ja osaamisperusta tarjoaa pohjan myös digikompassissa mainituille medialukutaidolle ja datanlukutaidolle, ne eivät voi olla eivätkä ole pelkästään digitaalisiin ympäristöihin liittyviä. Koulutuksen nykytilan tulisi kohentua, jotta tähän tavoitteeseen päästään. Halvimmalla ja pysyvimmin se tarkoittaisi satsauksia yllämainittuun oppivelvollisuuskouluun. Täällä oppimiseen, osaamiseen ja pedagogiseen hyvinvointiin ja kehittämiseen liittyvää dataa tulisi käyttää osallisuuden lisäämiseksi ja kouluyhteisöjen kehittämiseksi myös kansallisella tasolla.

2. Digitaaliset perustaidot - väestön digitaaliset perustaidot ovat maailman huippua. Alla todetaan, että digitaalisessa maailmassa toimimisen tarvittavien perustaitojen hankkiminen on mahdollista kaikille toimivan tuen ja tarjonnan kautta. Tapahtuuko näiden perustaitojen hankkiminen siis työelämässä? Miksei tätä nähdä merkittävänä satsauksena perusopetuksen tai toisen asteen koulutuksessa. Resursseja hukataan "täsmäkoulutuksiin", kun pitäisi rakentaa tapa, millä data nähdään luonnollisena osana kaikkea toimintaa - ja tämä pitäisi tehdä osallistamalla lapset ja nuoret oman datansa ymmärtämiseen ja hyödyntämiseen.

2. Hyvä digitaalinen yleissivistys tukee keskinäisen kunnioituksen syntymistä... miten? Hyvä yleissivistys, empatia ja toisten kohtaaminen erilaisissa ympäristöissä ja toisten taustojen ymmärtäminen auttaa ymmärtämään toisia ja se voi synnyttää kunnioitusta, "digitaalinen yleissivistys" ei tätä tuo.

3. "Kansalaisten kybertaidot ovat parantuneet." Laaja ja ennakoimaton (jo lähitulevaisuudessa saattavat painottua tietyt tarvittavat taidot), tarvitsisi kohdentamista tiettyihin osa-alueisiin, joiden

merkitysten muutosta voitaisiin arvioida ja sopeuttaa toimenpiteet kriittisimpiä osaamisvajeita täyttäen.

4. Digitaaliset perustaidot ja -osaaminen luovat perustan digitaaliselle sivistykselle... yhteisesti määriteltyjen perustaitojen pohjalta. Lause kiertyy loppua kohden tunnistamattomaksi eikä sano mitään. Lisäksi, voiko ihminen olla digitaalisesti sivistynyt mutta muuten sivistymätön? Millaisia ihmisiä nämä digitaaliset perustaidot ja -osaaminen silloin luovat?

5. Digitaalinen osaaminen - näyttää ainakin toimenpiteiden ja satsausten perusteella siltä, että tähän osioon satsattaisiin eniten. Eikä tämä olisi yritysten digitaalisen muutoksen kanssa yhteensopivaa toimintaa ja voitaisi kohdentaa sinne? Ainoat suurta kansanosaa koskettavat asiat ovat "Kansallinen koulutustarjontanäkymä..." ja "Digitaaliset oppimisympäristöt.." joille ei ole kohdennettu toimenpiteitä. Näiden toteuttaminen olisi hienoa, mutta tulisi toteuttaa nopeasti ja tehokkaasti jälleen dataan perustuen.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Digitaaliset perustaidot: Avaintulokset ovat pääasiassa toimivia. Pääkohteeksi valittu DESI-vertailu epäilyttää, kuinka vanhaa näkymää sen mittarit edustavat/kuinka nopeasti se päivittyy? Jos mittaristo mittaa vanhoja kohteita, se on hyödytön.

"Digitaaliset perustaidot ja -osaaminen luovat perustan digitaaliselle sivistykselle... yhteisesti määriteltyjen perustaitojen pohjalta. " Lause kaipaa uudenlaisen jäsenyyksen.

Muuten avaintulokset toimivia.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

1. Digitaaliset perustaidot: Kansallisesti seurataan perustaitojen kehittymistä 7-vuotiaista alkaen. Kuitenkaan toimenpiteissä ei mainita mitään näiden implementoinnista perusopetukseen tai toiselle asteelle.

2. Digitaalisessa osaamisessa "vahvistetaan lasten ja nuorten... medialukutaitoa, tieto- ja viestintäteknologista osaamista jne.", mutta tämä ei näy mittareissa millään tavalla?

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

-

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

-

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vaikutukset näkyvät todennäköisemmin pitkällä tai keskipitkällä aikavälillä. Kaikilla osa-alueilla on matalalla riippuvia hedelmiä, joista voisi tunnistaa, ne joilla on merkittävä keskinäinen tai monenkeskinen vaikutus, ja ajaa näiden täysimittaista hyödyntämistä (esim. osaaminen - yritysten digitaalinen muutos - infrastruktuuri). Nämä strategisesti merkittävät lähitulevaisuuteen liittyvät voitot pitäisi realisoida nopeasti.

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hanke on kunnianhimoinen ja vaatii eri ministeriöiden ja hallinnonalojen saumatonta yhteistyötä. Onnittelua alkavalle työlle!

Rynkä Tero
Edulyzer Oy